

Het Kustersluik

Heemkundevereniging Sprang-Capelle

Jaargang 17
2023

Redactieadres: Schoolstraat 20, 5161 ZD Sprang-Capelle, tel. 0416-312210
Redactieleden: Piet Pruijssers, Dieter Verbeek, Rien Visser, Netty Waarts

no. 4
november

Van de redactie

Het laatste nummer van Het Kustersluik van dit jaar ligt voor u. En zoals altijd dacht de redactie dat het deze keer niet uit zoveel pagina's zou bestaan. Maar in een actieve vereniging gebeurt er van alles en nog wat. En daar wordt natuurlijk verslag van gedaan. Want bij al die activiteiten is maar een fractie

van de meer dan 600 leden aanwezig. Grote belangstelling was er voor de lezing van Piet de Jongh over monumenten in de Langstraat. 140 leden en gasten genoten van zijn lezing. Dus er was een vijfde van de leden aanwezig. De rest zat thuis bij de warme kachel. Maar die kan nog nagenieten via het verslag.

Bij het bezoek aan het Provinciehuis konden maar 30 leden aanwezig zijn. Misschien is het een idee om nog eens een bezoek te organiseren. Belangstellenden, laat u horen!

Het is een goede gewoonte in onze vereniging om de overleden leden te herdenken. Onze voorzitter vindt dat we daarnaast ook

de nieuwe leden welkom mogen heten. Zie hier dus een nieuwe rubriek.

Maar naast een nieuw item zal er een bekende rubriek verdwijnen. Na tien creatieve jaren stopt Ad Wagemakers met de rubriek 'Waar is dat en waar was dat?'. Alle bijzondere details in ons dorp zijn de revue gepasseerd. Ad, hartelijk dank voor al die interessante foto's.

Maar er komt weer een nieuwe rubriek over foto's bij: 'Oma's fototrommel'. Wat dat voorstelt, leest u verder in dit nummer.

Het eind van het jaar nadert, een gezellige tijd van feest en bezinning. De redactie wenst u fijne feestdagen toe. Met veel leesplezier!

Rien Visser

Van de bestuurstafel

Heemkundevrienden, sinds het vorige Kustersluik zijn er weer veel heemkundezaken voorbij gekomen. De vereniging houdt u daarvan op de hoogte via Facebook en onze website.

Maar omdat niet iedereen deze mediamogelijkheden gebruikt, worden de onderwerpen ook in Het Kustersluik beschreven.

Het bestuur vindt het belangrijk om stil te staan bij de grote excursie die gepland stond voor 30 september naar de historische stad Dordrecht, maar die geen doorgang kon vinden. De excursie werd aangeboden zonder diner, in tegenstelling tot voorgaande jaren. Het doel was een acceptabele dagprijs te kunnen bieden. Desondanks was de belangstelling niet groot. Iets meer dan 30 leden en introducees hadden zich ingeschreven. De prijs per persoon werd dan echter zodanig hoog voor de vereniging dat er geen andere optie aanwezig was dan de reis te cancelen. Dit was voor degenen die zich aangemeld hadden een grote teleurstelling.

De programmacommissie en het bestuur besteden extra aandacht aan dit probleem, om in 2024 toch een historische excursie te kunnen aanbieden aan onze leden. Dat dit er veelbelovend uitziet, blijkt uit het bijgevoegde jaarprogramma 2024.

Wat ook een al langer bekend aandachtspunt is voor onze vereniging, is het aantal vrijwilligers die activiteiten binnen onze vereniging op willen pakken. Op de website hebben we de vele mogelijkheden zichtbaar gemaakt die in projectvorm opgepakt kunnen worden. Ik heb al eerder vermeld dat zonder vrijwilligers het bestaan van een vereniging onmogelijk is. Laat wat van u weten als u de vereniging een warm hart toedraagt en het leuk vindt om een project(je) op te pakken. Het bestuur en de leden zouden daar heel blij mee zijn.

Over het bestuur gesproken. Vorig jaar, en mijn voorganger nog langer daarvoor, heb ik een oproep gedaan voor deelname aan het bestuur. Tevergeefs, met als gevolg dat het huidige bestuur de vraag nu weer stelt. Wie wil toetreden tot het bestuur? Ik hoor het graag, omdat de vraag inmiddels van vrijblijvendheid naar noodzaak gedraaid is. Een aantal leden uit het bestuur zit al ongeveer op de helft van hun bestuurstermijn.

Het bestuur heeft aanvulling en vernieuwing nodig. Het zou fantastisch zijn als er jongere leden opstaan die deel willen nemen aan het besturen van deze mooie vereniging. Ik kom graag met jullie in contact.

Nu we al weer in november leven met de feestdagen in het vooruitzicht, maakt het bestuur de balans op over 2023 en worden de beginmaanden van 2024 al ingevuld met lezingen en andere activiteiten. Zie daarvoor - mede dankzij de programmacommissie - het jaarprogramma voor 2024.

Ik wil dan ook al onze vrijwilligers heel hartelijk danken voor al hun inspanningen over 2023 en spreek de hoop uit dat we ook voor 2024 weer op hen mogen rekenen.

Natuurlijk ook fijne feestdagen voor al onze leden, en op naar een nieuw mooi jubileumjaar waarin de vereniging haar 40-jarig bestaan zal vieren.

Deze tijd van de coronabooster en grieprik, en de aanhoudende discussie over het klimaat brengt me er weleens toe mijn gedachten te laten afdwalen naar hoe het vroeger was.

Naast de bestuurstafel

In mijn jeugd was klimaat geen onderwerp van gesprek. Behalve dat mijn vader met zijn timmermansoog altijd wist te vertellen wanneer het zou gaan regenen en stormen. Ik nam dat ook altijd voor waar aan. Klimaatverantwoordelijk was toen ook de eenmaal per week hygiënische schrob- en wasbeurt in een teil op het aanrecht. Geen douche of bad. Als ik geluk had, was het water lauw, maar vaker koud.

Tegenwoordig is dat anders. We douchen en badderen er op los. Kleinkinderen zijn in alle staten als de bubbels in het bad aan mogen en een laag schuim zich over de badkamervloer verspreidt.

Grijpt het klimaat dan toch in en moet het anders? Is het beter voor het klimaat om toch niet elke dag warm te douchen maar één keer in de week met lauw water en koud afdouchen? Het roept wel herinneringen op, maar of ik eraan kan wennen weet ik niet.

Wim Konings

Nieuwe leden van onze vereniging

In 2023 heeft onze vereniging al heel wat nieuwe leden mogen verwelkomen. Om precies te zijn, tot nu toe, 15. Welkom in onze vereniging.

J. Braspenning, Sprang-Capelle
F.G.W. Elshout, Kaatsheuvel
A. Groenendal, Sprang-Capelle
J.M.T.E. Honhoff, Sprang-Capelle
C.L.J. Maaijen-Rijken, Sprang-Capelle
J.A. Nederveen, Sprang-Capelle
M. Quirijns, Sprang-Capelle
M.P. de Rooij, Sprang-Capelle

A. Snijders-Kemmeren, Sprang-Capelle
J. Verhagen, Sprang-Capelle
A.A. Verhagen-Visser, Waalwijk
J.H. Vos, Sprang-Capelle
H.H. Werther, Sprang-Capelle
P. Willemse, Sprang-Capelle
N. van de Mierden, Waalwijk

U weet vast en zeker wel dat de Heemkundevereniging Sprang-Capelle meer dan 600 leden heeft.

In gesprek met Koos Rietveld

Deze keer kom ik via een omweg in de Heistraat. Ze zijn weer aan het breken in ons dorp. Ik ga in gesprek met Koos Rietveld.

Ben je geboren en getogen in Sprang-Capelle? Ja en nee, geboren in het ziekenhuis in Raamsdonksveer; na een paar dagen naar de Nieuwevaart. In dat ziekenhuis ben ik jaren later nog eens geweest om m'n amandelen te laten knippen. Ik had toen het idee dat het meer een bejaardenhuis was. Met nog een andere jongen sliepen we bij twee oudere mannen op de kamer. Die liepen de hele dag rond te sjouwen.

De boerderij van opa had vele woningen. Er woonden mensen voor, achter en tussenin. Het was een gezellige boel. Men was tenslotte gauw tevreden. Ook was er een schuur voor vader z'n spullen; die was schilder.

Eten uit de eigen moestuin of anders uit die van de burens. We hielpen elkaar waar nodig was: hooien, rooien en kuilen; altijd buiten bezig. Telefoons waren er niet zoveel maar die deelde je ook met de buurt.

Naar de ambachtsschool, want metaal bewerken zag Koos wel zitten. Bij een garage gewerkt om het vak onder de knie te krijgen en daarna voor zichzelf begonnen. Koos kan er wat van: kijk maar eens naar het naambord van 'Ons Heem' boven de deur. Het wordt steeds mooier door de weersinvloeden.

Auto's waren er vroeger ook niet zoveel. Dus als je er thuis één bezat en je had je rijbewijs gehaald, kwam weleens het verzoek van familie of een goede kennis om ze ergens naar toe te brengen. Naar Nieuwaal was de rit, en als je dan toch even moet wachten, ga je als jongeman even kuieren door het dorp. Zo'n straat waar ook de meisjes liepen te wandelen. Daar heeft hij z'n Jantje ontmoet, en nu houden ze nog steeds veel van elkaar.

Vader was naar het Raadhuisplein verhuisd en een winkel begonnen, dus voor het jonge paar was er een plekje op de Nieuwevaart. Maar voor de geliefde hobby paarden houden, fokken, grootbrengen en verkopen, werd er naar wat meer ruimte gezocht en die werd gevonden in een mooie boerderij aan de Heistraat.

Kleindochter is ook dol op paarden. Die liep als peuter al door de stal en zat al jong boven op het paard. Ook de menvereniging hoort bij deze hobby. Op paardenmendagen is de familie zeker te vinden voor een mooie rit door de bossen en velden en het bewonderen van elkaars spullen.

Koos, hoe ben je zo bij de heemkundevereniging terechtgekomen? Door een uitnodiging voor een thema-avond die mij interesseerde. Ik vond het leerzaam en gezellig en ben gebleven. Ik vind de avonden sowieso gezellig, met uiteenlopende onderwerpen. En de uitstapjes waren ook heel leerzaam. Het contact met elkaar, je kunt eens van gedachten wisselen, je hoort weer eens wat.

We zien je nog al eens in 'Ons Heem', daar doe je allerlei hand-en-spandiensten. Met de verbouwing heb je ook veel plezier gehad en de handen uit de mouwen gestoken, met het naambord als kroon op je werk! Je bent nu bezig met rekken maken voor een tentoonstelling. Daar kan van alles aan opgehangen worden. Ook de restauratie van een bovenraampje met een levensboom (geschonken door Koos Nieuwenhuizen) is een uitdagende klus en tevens een mooie herinnering aan Koos.

Een bezige bij ben je, dat kun je wel zeggen. Je bent ook een steun en toeverlaat voor je vrouw, die zeer slecht ziet: ze is aan één oog blind. Maar samen kunnen jullie gelukkig nog veel.

Houten bankjes maken is ook een hobby van je. Ik heb er bij de Vivo op gezeten; zit goed.

Het ga jullie goed. Hopelijk mag je nog lang in gezondheid je steentje bijdragen aan de vereniging en een steun zijn voor je medemens. O ja, nog gefeliciteerd met je verjaardag, want je bent vandaag ook nog jarig. Dank je wel voor dit gesprek!

Marry Molenaar

Verslag van de Open Monumentendag en het Erfgoedweekend op 9 september

Op 9 september werden de Open Monumentendag en het Brabants Erfgoedweekend georganiseerd door Heemkundevereniging Sprang-Capelle en Heemkundekring Op 't Goede Spoor (Waspik) in

buurthuis Capelle aan de Schoolstraat 32 in Sprang-Capelle. Het buurthuis Capelle is gevestigd in het gebouw van de voormalige lagere school: Koningin Julianaschool.

Het thema van de landelijke OMD is 'Levend Erfgoed'. Het team van OMD Sprang-Capelle/Waspik bestaat uit Johan Rosenbrand, Sjaak de Bie, Anita Zijlmans, Diny Prins en Ton van Baest hebben dat vertaald naar het thema 'Water en Havens'. Daarvoor is een expositie ontwikkeld rondom de (voormalige) havens van Waspik (Kerkvaartse haven en Vrouwkensvaartse haven) en Capelle (Capelse haven en Labbegatse haven). Daaraan verbonden nemen we ook de economische activiteiten rondom deze havens onder de loep, zoals scheepsbouw (o.a. scheepswerf Ruijtenberg), de winning en handel rondom turf en hooi/stro, de houthandel (Oerlemans in Labbegat) en de agrarische sector in de vorm van oude agrarische gereedschappen.

De locatie geeft ons een prima ruimte om de diverse activiteiten te huisvesten. Een voormalig klaslokaal voor de expositie, een ruim schoolplein en een lokaal met horeca. De medewerking van de vrijwilligers van het buurthuis is geweldig. Sandra komt de dag van tevoren nog wat schoonmaken en op de dag zelf worden we prima ondersteund door een aantal vrijwilligers in en rond de horeca.

De dag begint stralend met veel zon, de temperaturen kunnen oplopen naar zo'n 28, 29 graden (misschien nu in tegenstelling tot de vorige natte jaren te warm?). Sjaak heeft al vroeg de brug over de vaart getooid met spandoeken, zodat niemand de activiteit kan missen.

De voorbereidende activiteiten zijn al op vrijdag gebeurd: het inrichten van het klaslokaal met de expositie en de agrarische gereedschappen. Op deze zaterdag wordt er op het schoolplein een grote tent neergezet om de deelnemers te behoeden voor al teveel zon. Deze deelnemers zijn het shantykoor De Golfbrekers uit Sprang-Capelle en de verkenners van scoutinggroep Jan de Rooij. Voor de uitleg van het gebruik van de oude agrarische gereedschappen hebben we Sjaak Kamp uitgenodigd.

De expositie bestaat uit negen panelen, met elk drie bladen met tekst en foto's. De expositie start met een algemene inleiding over water (gebruik, zuivering, overstromingen, waterschappen, e.d.). Vervolgens wordt ingegaan op een aantal economische activiteiten door de eeuwen heen, waaronder de turfwinning en turfhandel, de hooi- en strowinning en -handel en de scheepsbouw (met extra aandacht voor de scheepswerf Ruijtenberg). Daarna worden de diverse havens belicht, met

de daaraan verbonden activiteiten. Tot slot wordt gekeken naar de huidige situatie van de havens.

Om de sfeer rondom de havens extra allure te geven, is shantykoor De Golfbrekers gevraagd om in de loop van de dag enkele optredens te verzorgen. Dat doen zij enthousiast met hun zeemannsliederen, en dat wordt door het publiek goed ontvangen.

De verkenners van de scoutinggroep Jan de Rooij leggen zich toe op een fenomeen uit de tijd waarin de schepen nog zeilden, t.w. het leggen van knopen. Ook daarbij is de belangstelling goed.

Waar we in voorgaande jaren te kampen hadden met tegenvallende bezoekersaantallen (o.a. door het slechte weer) loopt het nu vanaf de opening om 10.00 uur meteen goed. Er is een constante loop van bezoekers die de expositie en de buitenactiviteiten bekijken en beluisteren. Hoewel het in het lokaal al snel erg warm wordt, weerhoudt dat de bezoekers er niet van om de expositie met aandacht te bekijken. Zeker de herkenbaarheid door de oude foto's levert veel positieve reacties op. Als we rond 16.00 uur beginnen met het afbreken van de expositie en het opruimen van de locatie, kunnen we niet anders concluderen dan dat deze Open Monumentendag een succes is geweest met 152 belangstellenden.

Johan Rosenbrand

Verlag van de lezing op 12 oktober 2023 over 'Een wandeling langs monumenten in de Langstraat' door Piet de Jongh

Dat deze titel niet erg de lading dekte, kon ik nog niet vermoeden toen tegen achten de grote zaal in Zidewinde toch aardig vol liep. Er waren rond de 140 bezoekers! Onze voorzitter Wim Konings heette iedereen van harte welkom na die lange zomerperiode. Die zomer duurde zelfs tot de eerste lezing van het winterseizoen.

Piet de Jongh krijgt het woord en spreekt meteen zijn bewondering uit voor het feit dat men in grote getale is opgekomen, en hij hoopt dat de lezing die hij gaat geven in de smaak zal vallen. Hij begint met uit te leggen wat cultuurhistorisch landschap nu precies inhoudt, en doet dit met zoveel enthousiasme dat ik poog in het kort hier wat van te zeggen. Bij cultuurhistorische waarden van een gebied gaat het over sporen, objecten en structuren die onderdeel uitmaken van onze leefomgeving, en een beeld geven van een historische situatie of ontwikkeling van een gebied. Sporen in de grond, archeologie, objecten, huizen, bebouwing, structuren, wegen, sloten, vaarten en bruggen of veren.

Dit zijn allerlei elementen die je kunt uitzoeken in een gebied, om een beeld te krijgen van wat er door de eeuwen heen zoal is gebeurd en wanneer dat gebeurde. Voor aanwijzingen kan men eerst in de bodem kijken. Wat zeggen de vondsten over het leven van eeuwen her? Dan kunnen oude geschriften en kaarten nog uitsluitsel geven. Wat voor historische bouwwerken staan er al vermeld en wanneer en wat laten latere kaarten zoal zien? Hoe zijn de akkers en velden ontstaan, bossen ontgonnen? Waar liepen wegen en vaarten? Waar staan huizen, kerken en molens of waar stonden die? Zo wordt goed duidelijk hoe de ontwikkeling van een gebied tot stand is gekomen; zo ook dus de Langstraat. Archeologische vondsten vallen in onze streek helaas wat tegen. Doordat de ontwikkeling van de Langstraat later op gang kwam, vanwege de natte en moerasachtige bodem, levert dit niet meer op dan wat pijpenkoppen en ouwe schoenzolen. Toen er in Waalwijk bij de bouw van het gemeentehuis een Romeinse munt werd aangetroffen was de euforie groot. Hè, hè, eindelijk wat interessants te melden, maar die munt bleek toch verloren of aangespoeld te zijn.

Tot zover het wat theoretische gedeelte; na de pauze neemt Piet ons mee door de Langstraat en toont wat er boven de grond zoal te zien is. We starten de tocht in Geertruidenberg bij de historische spoorbrug over de Donge. Daar liep vroeger het Halvezolenlijntje over en zou nu een fietspad kunnen worden. Dan komen we in Raamsdonksveer terecht waar we de Keizersveerse brug mooi in het landschap zien liggen; naar verluidt is hier keizer Napoleon overgevaren. De oude rijksweg was hier een weg die richting Gorinchem liep. We vervolgen onze weg naar Raamsdonk. Hier ligt de oude Lambertuskerk aan de noordkant van de snelweg. Een mooi voorbeeld van hoe het dorp opgeschoven is naar een hoger gedeelte. In het dorp zelf zien we de koepelkerk, het patronaat en het voormalige klooster als beschermd dorpsgezicht. Langs de langgevelboerderijen vervolgen we onze weg naar Waspik.

In Waspik-Boven zien we weer een mooi voorbeeld van een religieus aangezicht. De kerk met het voormalig Karmelietenklooster, het Heilig Hartbeeld ervoor, en achter de kerk de Lourdesgrot, gemaakt van puin afkomstig van de bombardementen van Rotterdam. Na nog een blik op de Waterstaatskerk en de hervormde kerk geworpen te hebben, gaan we door naar ons aller welbekend Sprang-Capelle.

Met de haven en de eendenkooi, wat ook een zeldzaamheid blijkt te zijn. De Nederlands Hervormde kerk, de oude melkfabriek en het voormalig turfwingebied de Dullaert. Veel wegen van nu, zoals de Hogevaart, Kruisvaart en Nieuwevaart, blijken vroeger allemaal waterwegen te zijn geweest.

Van de oude panden springen de kerk van Sprang, het Wolfseind op de hoek Jan de Rooijstraat en Kerkstraat en huize Zuidewijn, er het meeste uit. Ook het karakteristieke slagenlandschap mag niet onvermeld blijven. Lange, smalle percelen die door vererving alleen maar smaller werden. Ondertussen snelt

de tijd heen en Piet is eigenlijk nog lang niet uitgepraat, maar helaas. Nog even een uitstapje naar Waalwijk waar we de paar hervormde kerken bewonderen en ook de mooie Sint Jan. Kortom, er is genoeg in deze omgeving te zien. Op de valreep Kaatsheuvel nog met Huis ter Heide, alle turfvaarten en de Tilburgseweg, die ook al zo oud is als de weg naar Kralingen. Naar mijn bescheiden mening moet de heer De Jongh nog maar eens terugkomen om het verder uit te diepen. Want de hele Langstraat is nog niet behandeld.

De geluidsinstallatie vond het blijkbaar ook welletjes, want die gaf er de brui aan. Luidkeels bedankte onze voorzitter de spreker, en we mochten weer huiswaarts.

Dieter Verbeek

In memoriam

Sinds het verschijnen van Het Kustersluik 17.3 in augustus van dit jaar zijn onderstaande leden van onze vereniging overleden.

A.W. Haverhals-Willemsz, Fazant 15, Sprang-Capelle

A.M. van der Schans, Koolmees 43, Sprang-Capelle

C.P. Vos-de Geus, Goudvink 46, Sprang-Capelle

M. Wagemakers-Quirijns, Christinastraat 16, Sprang-Capelle

J. Raamstein, Van der Duinstraat 34, Sprang-Capelle

Expeditie Zuiderwaterlinie

De Zuiderwaterlinie is een verdedigingswerk dat loopt van Bergen op Zoom naar Grave. Rond 1700 opgeworpen door Menno van Coehoorn om de Fransen tegen te houden. Het is de langste en oudste

waterlinie. Bovendien ook de meeste gebruikte verdediging. Grote gebieden rond 11 vestingsteden werden onder water gezet. Onze natuurlijke vijand, het water, werd daarbij gebruikt als vriend.

Er is een wandelpad ontworpen dat deze waterlinie met zijn steden en ommelanden volgt. Met de Expeditie Zuiderwaterlinie loopt men elk jaar een gedeelte van het wandelpad.

Zaterdag 16 september gingen meer dan 100 wandelaars op expeditie door het gebied waar rond 1700 de Zuiderwaterlinie gebouwd werd. Nu noemen we deze streek het natuurgebied de Westelijke Langstraat. De wandeling ging van hartje Waspik naar Capelle en via de Eendennestweg

weer terug naar Waspik.

De Heemkundevereniging Sprang-Capelle zorgde voor een gids die de wandelaars begeleidde en hen van de nodige informatie voorzag.

De eendenkooi in Den Dulvert werd ook aangedaan. Daar waren leden van IVN De Waerdman aanwezig, die informatie gaven over de eendenkooi. Verder ging het langs het Zuiderafwateringskanaal richting Capelle. De gids kreeg daar de gelegenheid om over 'Het schip van Capelle' te vertellen.

Bij de aardbeienkwekerij aan de Wendelnesseweg werd de groep opgewacht door een troubadour. Daar was ook koffie.

Na die pauze werd een huifkar volgepropt met 30 wandelaars. Dat verhoogde alleen maar de sfeer. De troubadour moest natuurlijk ook wel een plekje krijgen. Hij speelde heel wat meezingers. We begonnen als vanzelfsprekend met 'Ik heb mijn wagen volgeladen ...'.

Via de Nieuwevaart en de Eendennestweg werden we gedropt bij de Juffrouwsteeg. Wat een naam voor zo'n eenvoudige polderweg. Maar het Straatnamenboek van onze vereniging gaf toch enige duidelijkheid over die naam.

Er werd nog even stilgestaan bij het oudste huis van Waspik aan de Vrouwkensvaartsestraat.

bij het beginpunt aan.

(Bovenstaande foto's zijn gemaakt door Edwin Wiekens.)

Rien Visser

Zoekplaatje

Op het zoekplaatje met de bejaarde vrouw kwamen verschillende reacties binnen.

Eerst een mail van Bas van Dongen. Die schreef: 'Toen ik de foto van de oude vrouw met de schort zag, herkende ik haar meteen, en ook de straat waar ze liep. De foto is namelijk gemaakt vlak voor mijn geboortehuis in Capelle, in de Schoolstraat. Ten zuiden van de sluis tussen de nummers 18 en 19. Mijn vader had een manufacturenwinkel op nr. 18. De vrouw op de foto is Neeltje Rosenbrand, die in het kleinste huisje van de straat woonde, verder naar het zuiden. Ik herinner me haar als een vriendelijke, oude vrouw en ik denk dat ze hier terugkwam van een bezoekje aan het gezin van haar dochter Mien, die tegenover haar woonde in de Wendelnesseweg-Oost. Neeltje zal op het moment dat de foto gemaakt is rond de 80 jaar oud zijn geweest. Zij is in 1952 overleden en is 82 jaar geworden.'

Een mailtje van Wil van der Sanden-Rozenbrand bevestigde deze informatie. Ze verbaasde zich erover hoe het kon dat de foto van haar opoe in ons archief is terechtgekomen. Dat weten we zelf ook niet meer.

Het betreft dus Neeltje Adriana Timmermans, geb. 26-01-1870 in Capelle, overleden 06-07-1952 in Sprang-Capelle. Ze is getrouwd geweest met Johannes Gijsbertus Rozenbrand (1865-1912).

Via het Halvezolenfietspad kwam de groep bij een van de kunstwerken langs het fietspad. Daar stonden bewoners uit 1750 zich te beklagen dat hun landerijen onder water gezet waren. Boven op het kunstwerk hielden wij wel droge voeten. Het kunstwerk verbeeldt mooi de hoogteverschillen in onze omgeving. Waspik was in de waterlinie een zwak punt vanwege een verhoging in het landschap. Er werd daar een verdedigingswerk gebouwd.

De waterlinie had nog een ander zwak punt. Bij strenge vorst konden de Fransen in 1792 de waterlinie oversteken en Holland veroveren.

Moe, maar voldaan kwamen de wandelaars weer

Het nieuwe zoekplaatje is een foto uit de geschonken collectie van Koos de Jong, en waar alleen de tekst 'Kerst?' bij staat. Wie kan hier meer over vertellen.

Uw informatie kunt u op verschillende manieren doorgeven.

Kom langs op de openingstijden van 'Ons Heem' of doe daar een briefje in de bus.

Maar het liefst per mail naar

jent.korpershoek@ziggo.nl

Jan Korpershoek

Sinterekloas

Deze keer wil ik jullie nog ies meej neeme nôr vroeger teege de tèèd dè Sinterekloas in ut laand kwaam en wij es keinder iederen oavend oons kèle schor zonge ôn Sinterekloasliedjes. Vur dè we nôr bed ginge moes irst in unne klomp een bietje hooi en unne peej in dieje klomp vur ut pèèrd. Veul loater besepte ge pas dè van dieje pee peestaamp gemôkt wier. Ik waar rond 1950 dik zeuven joar en geleufde nog heilig in de Sinterekloas. Nou, ik zal oe vertelle dè tè vur oons keinder echt ut hoôgtepunt van ut joar was. Oons Oma en taante Betje kwamen dan van de Stèènd (Oosteind) nôr ut Meuleboske (Molenstraat) meej twee of drie tasse vol, hèègend ôngeloope. En es ze goed en wel zaate wier-ter wir op de deur gebonkt en dan stonne doar ôk nog een poar jute zakke tegen de deur. Volgens Oma's ha dè zinge toch wel geholpe. Mer vur dè me pakske vur pakske ûit ginge pakke kregen we irst iets dè ik nou nog lekker vein. Unnen beker echte sjekloadepoeier meej unne mikke man meej goei botter en bruinen basterdsuiker meej un spekloasiemanneke dur tuussen. Nou de gewônste zaak van de wèrld mer een poar joar nô dun oorlog echt nog iets specioals. En dan begon ut ûitpakke! Op veul pakskes stonne dikkels wel drie noame want Oma verzamelde alle papierkes wir vur volgend joar. Mistal kreege we opgemoefeld spulgoed mèr doar hadde wij toen gin errug in. Ook kregge we aaltijd ieder vur zun eige unne zak mandarijnen en een pakske hoagelslag, doar mochte wij meej doen wè we wilden. Zo opeten of bij de botterhammen bijstrooien en..... Ôk aaltijd un poar petoffels, ondergoed, piejama en een suikere beêsje woar nou de vullinge van ût oew gebit zoue valle. En.....es klap op de vuurpijl kregge we nog unnen borstrok! De jeugd wit nie meer wè tè ies mèr wij kregen er gewoôn ene oan vanaf oktober, aaltijd lichtblauw of rose. Ik denk er nog meej veul genoeg en wè waare wij toch blij meej un bietje.

Henny Rijkers

Nieuwe aanwinsten

Van de heemkundekring Loon op Zand mochten we tijdens een bezoek een aantal briefkaarten in ontvangst nemen. Het betreft briefkaarten met bestellingen, verstuurd aan de Coöperatieve Zuivelfabriek 'De Toekomst' te Vrijhoeve-Capelle. De kaarten zijn geschreven in het begin van de 20e eeuw en geven een aardig kijkje in de beleefde manier van corresponderen. Hoe die kaarten in Loon op Zand terechtgekomen zijn, is voor hen en ons een raadsel. We voegen ze toe aan de collectie kaarten die we al bezitten.

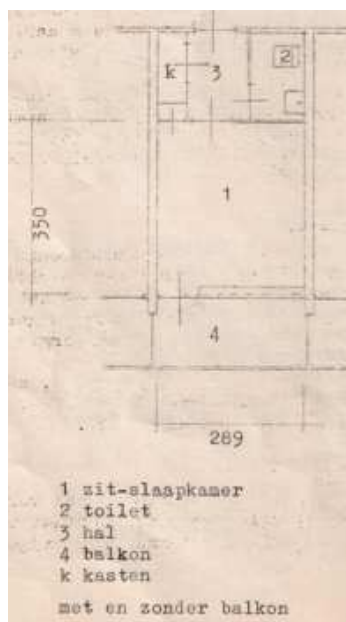
Van Hettie Vos kregen we drie al bekende ansichten van het dorp, een diploma van wandelsportvereniging 'ER OP UIT', winterserie 1963-1964.

En ook een groepsfoto van de zondagsschool 'De Zaaier' voor de hervormde kerk van 's Grevelduin-Capelle. We gaan uitzoeken wie er allemaal op staan. Een aantal mensen heb ik al een genummerd exemplaar toegestuurd. Die gaan aan de slag met namen opgeven. Aangezien er 136 personen op de ansichtkaart staan, is het alleen mogelijk met digitaal inzoomen om personen te herkennen. Wie mee wil doen kan een mailtje sturen.

Uit de nalatenschap van Wijnand Konings hebben we een doos met documenten en foto's ontvangen. Het is een restant waar we nog wel wat uit kunnen bewaren. Van de paar foto's die er tussen zitten, weten we van de meeste niet wie er op staat/staan. We hebben die foto's in een doos op de tafel in 'Ons Heem' gezet. Daarna zijn enkele personen herkend, en die foto's zullen we gaan archiveren. Met onbekende foto's kunnen we helaas niets doen. Misschien is een digitaal fotoboek met onbekende plaatjes nog eens een optie.

Marry Molenaar kwam binnenwandelen met een geïllustreerd diploma in een lijst. Het is op 25 september 1939 uitgereikt aan Johannes Vos, geb. 3 juli 1916, voor het slagen van een melkcursus die was georganiseerd door de Coöperatieve Zuivelfabriek en Melkinrichting 'De Toekomst' te Vrijhoeve-Capelle. Het heeft een plaatsje in ons depot gekregen.

Van Gerrit Haverhals ontvingen we kopieën van bekende ansichtkaarten van de bevrijdingsoptocht en het tolhuis, een beschreven ansichtkaart gericht aan mejuffrouw D. van den Hoek, 1921.

Tevens een prospectus van het bejaardencentrum Achter de Hoven, gevestigd te Sprang-Capelle. Leuk inkijkje hoe de huisregels waren: 'Meubilair dat door mot of houtworm is aangetast wordt geweerd.' Hiernaast een plaatje van de plattegrond van een kamer. Waarschijnlijk voor velen nog herkenbaar. Maar het geeft ook te denken over de uiterst sobere verzorging en voorziening in die 'goeie ouwe tijd'.

Van oud-notaris Knoop kregen we zijn archief betreffende zijn bestuursfunctie bij de vereniging. Best wel aanvullende info aangetroffen waar we blij mee zijn.

Piet Wagemakers heeft gedrukte prenten van de kerk van Sprang, Huis Zuidewijn en De Wilg geschonken. Ook kregen we van hem de gemeentekaartjes van de drie dorpen Capelle, Vrijhoeve-Capelle en Sprang.

Verder nog een stapel krantenknipsels, met daaronder een pagina uit het 'Brabants Dagblad' van 1981. De in 1888 geboren Willem van den Hoek vertelt over zijn jeugd en leven in Vrijhoeve. De moeite waard om het nog

eens te publiceren.

De gevers bedanken we weer van harte.

Jan Korpershoek

In memoriam mevrouw A.W. (Annie) Haverhals

Met verslagenheid hebben wij kennisgenomen van het overlijden van ons erelid mevrouw Annie Haverhals-Willemsz. Zij is 93 jaar oud geworden.

Zij werd in de algemene ledenvergadering van 13 november 1984, toen het eerste bestuur werd gekozen, benoemd tot 2e secretaris.

Annie Haverhals-Willemsz was een vrouw met een helder verstand. Zij heeft met veel energie mede de vereniging opgebouwd en doen bloeien. Zij was duidelijk in haar standpunten en stond voor eenheid en openheid in het functioneren van het bestuur.

Vanuit haar interesse in en kennis van de lokale geschiedenis schreef zij ook veel artikelen in 'Bruggeske'.

De laatste jaren kon zij vanwege haar gezondheid de verenigingsactiviteiten niet meer bijwonen. Dat vond ze oprecht jammer.

Maar haar betrokkenheid bleef. Wij mochten haar altijd bellen voor informatie, en niet zelden volgde dan een gastvrije ontvangst, waarna bleek dat ze, zoals altijd, het gespreksonderwerp goed had voorbereid.

Hoogtepunt van de laatste jaren voor haar was ongetwijfeld de opening van 'Ons Heem' in 2019. Samen met wijlen Wijnand Konings, het andere erelid van onze vereniging, verrichtte zij de openingshandeling.

In de daaraan voorafgaande officiële bijeenkomst voor genodigden hield mevrouw Haverhals een mooie toespraak met een terugblik naar het verleden van haar geliefde vereniging.

Met dankbaarheid denken wij terug aan ons erelid mevrouw A.W. (Annie) Haverhals-Willemsz.

Wij wensen kinderen, klein- en achterkleinkinderen sterkte toe in het gemis.

Piet Pruijssers

Waar is dit en waar was dat?

Waar was dat?

Wonderlijk dat er deze keer maar één inzending van het antwoord op de puzzel is. Het voorwerp op de foto is te vinden op de Hogevaart 62. Misschien komen er weinig mensen op de Hogevaart. Ze rijden er wel met de auto. Maar in deze regenachtige tijden komen er weinig mensen op de fiets. Behalve Nico Wittebol, die het voorwerp wel kon lokaliseren. En voor de zoveelste keer kom het flesje wijn naar je toe.

Waar is dit?

Dit wordt mijn laatste raadsel. Het is tien jaar geleden dat ik eraan begon. Altijd leuk geweest, maar het wordt steeds moeilijker om voorwerpen te vinden. Misschien neemt iemand het stokje over?

U vindt het voorwerp aan de doorgaande weg in Capelle. Succes allemaal! En verras mij met veel oplossingen.

Bel uw oplossing door naar de redactie van Het Kustersluik, p.a. Netty Waarts, tel. 0416-312210 of stuur een e-mailtje naar nwaarts@home.nl, onder vermelding van 'oplossing puzzel 17.4'.

En vergeet niet uw adres te vermelden.

Onder de goede oplossers wordt een fles wijn verloot.

Ad Wagemakers

Bedankt Ad Wagemakers

Wat een plezier hebben heel wat leden van de heemkundevereniging beleefd aan de puzzels die Ad Wagemakers vier keer per jaar in Het Kustersluik plaatste. Het was vaak een heel gepuzzel om het voorwerp op of aan een pand te vinden. Maar de volhouders wisten meestal de oplossing.

Ad heeft wel oog voor details. Hij moet het dorp vaak doorkruist hebben om weer zo'n detail te vinden. Maar op een gegeven moment is 'de koek' op. Dat is te begrijpen.

Ad, hartelijk dank voor al het foto- en spuurwerk dat je gedaan hebt. We hebben daar plezier aan beleefd.

Oma's fototrommel

De heemkundevereniging krijgt regelmatig allerlei spullen. Dat gaat van oude gebruiksvoorwerpen tot familiealbums. Jan Korpershoek doet daar regelmatig verslag van.

Maar bij foto's wordt het soms moeilijk. In de rubriek 'Zoekplaatje' probeert Jan Korpershoek te achterhalen wie er op bepaalde foto's staan. Regelmatig heeft hij succes en komt er een naam tevoorschijn.

Soms krijgt onze vereniging ook een fotoalbum van een familie of van een vereniging. Lang niet alle foto's zijn te herleiden tot personen of een gebeurtenis. Die foto's worden dan in een grote koektrommel gegooid. Iedereen die 'Ons Heem' bezoekt, wordt uitgenodigd om eens in die trommel te kijken. Wellicht is er iets bekend bij.

De redactie van Het Kustersluik doet ook af en toe eens een graai in die trommel. En we laten u dan die foto zien. Met zoveel leden moet het mogelijk zijn om te achterhalen wie er op die foto staan en wat het voorstelt.

We noemen deze rubriek voortaan 'Oma's fototrommel'.

In het volgende Kustersluik ziet u de eerste foto.

Rien Visser

Verslag van het bezoek aan het Provinciehuis van Noord-Brabant op 27 oktober 2023

Op het Provinciehuis werden we hartelijk ontvangen. We waren al carpoolend met 30 leden naar Den Bosch getogen. Aan de buitenkant is het Provinciehuis niet zo fraai, maar binnen, in de hal, straalt de belangrijkheid je tegemoet. Maar vooral ook licht en ruimte.

Na de koffie werden we in de vergaderzaal van de provincie verwacht. De bestuurders waren al lang aan het werk. We kregen een plekje op de publieke tribune. Druk werd er heen en weer gepraat door de Statenleden. Waar ging het over? We vielen midden in een debat. De gedeputeerden beantwoordden vragen van de fracties. Ik hoorde regelmatig de woorden natuur en stikstof voorbij komen. Ook ging het over woningbouw. Na een uurtje was het wel genoeg. Je moet toch wel in de wieg gelegd zijn om met zo'n bestuur mee te doen. Echt resultaat zie je niet zo snel.

De beloofde lunch stond beneden al op ons te wachten. Goed geregeld in dat Provinciehuis. Goed belegde broodjes, een appeltje en een drankje gingen er wel in.

Na de lunch kregen we een voorlichting over de werking van het provinciaal bestuur. Dat heeft alles in zich om een saai verhaal te worden. Maar de fractiemedewerkster van CU/SGP deed haar best om alles goed uit de doeken te doen. De fractie van CU/SGP bestaat maar uit één lid. Die fractie wordt versterkt door twee burgerleden. Zij hebben geen stemrecht in de Staten maar mogen wel mee praten als steun voor het echte lid van de Provinciale Staten.

Aan het hoofd van de Provincie staat de commissaris van de Koning. Die wordt benoemd door de kroon. Na de verkiezingen zoeken de fracties een meerderheid om de Provincie te regeren. Na veel problemen is dat gelukt. Nu zijn er zeven gedeputeerden die de provincie besturen.

De gedeputeerden worden ondersteund door wel 1000 ambtenaren. Nu wordt ook duidelijk waarom het Provinciehuis zo'n groot gebouw is met een toren van 23 verdiepingen.

Het werd tijd om weer even in de benen te komen. Er stonden drie VVV-gidsen op ons te wachten.

Met hen konden we het gebouw bezoeken. Wat bij de rondleiding opviel, is dat er heel wat kunst staat en hangt in die mooie ruimte. Die kunst zien we als eerste in de zaal met de fraaie naam Bois le Duc. Zonder veel fantasie bedenk je dat die zaal bij

's Hertogenbosch hoort. Opvallend is de kunstzinnige achterwand. Een groot 'gordijn' dat een verbeelding is van het oerwoud in het oosten van Polen. Het kunstwerk is dan ook gemaakt door een Poolse kunstenares. En wat te denken van die prachtige lampen?

De gangen in het gebouw zijn behangen met tapijten en grote schilderijen. De gids weet bij elk kunstvoorwerp wel wat te vertellen. Soms is de kunst aangekocht, een andere keer is het geschonken.

Speciaal was aangekondigd dat we ook de bunkers mochten bekijken. Het Provinciehuis is van 1971.

Toen leefden we nog middenin de Koude Oorlog. Altijd was er de dreiging van een atoomoorlog. Daarom werden er onder het Provinciehuis bomvrije kelders gebouwd. Het bestuur van de provincie kon daar zijn toevlucht nemen in geval van gevaar. We dalen een aantal trappen af en passeren een dikke deur. Dan komen we in ruimtes die gebruikt zouden kunnen worden bij een atoomaanval. Gelukkig is het nooit zover gekomen. De ruimtes zijn nog helemaal intact met keuken, douches, werkkamers en slaapkamers. Bijzonder om daar rond te lopen.

En in de bunkers moest ook voor frisse lucht gezorgd worden. Indrukwekkend zijn de grote filters die de lucht van buiten moeten zuiveren. De 'hometrainers' zouden gebruikt worden als de stroom uit zou vallen. Ambtenaren moesten dan op de zadels plaats-

nemen en voor de nodige elektriciteit zorgen. Tegelijkertijd werd er dan aan de conditie gewerkt.

Ons bezoek eindigt met een blik op de grote, bronzen deur die toegang geeft tot de grote vergaderzaal. De deur is zwaar maar draait soepel. Zelfs met één vinger in beweging te zetten. Dat wil iedereen wel eens proberen. Maar onze gids steekt daar een stokje voor. De leden van de Provinciale Staten zouden dan wel in zicht komen.

Wat een interessant bezoek hebben we meegemaakt. Iedereen zou ons eigen Provinciehuis ééns in zijn leven moeten bezoeken. Dank aan de fractie van CU/SGP die dit bezoek mogelijk maakte.

Rien Visser

**Kijk regelmatig op de vernieuwde website van de heemkundevereniging
Sprang-Capelle: www.heemkundesprangcapelle.nl**